

کاریگه‌ری شیعری فارسی له‌سه‌ر شیعری نو‌ی کوردی (فروغ و سوه‌راب) وه‌ك نمونه

ناماده‌کردنی ته‌وه‌ر: شاخه‌وان سدیق

له پاش پاڤه‌ینی به‌هاری سا‌ی (1991) ی خه‌کی کوردستان شه‌پاڤ‌کی وه‌رگی‌انی شیعری فارسی به‌تایبته هه‌ردوو شاعیری دیاری ئیران (فروغی فروخ زاد و سوه‌راب سپهری) ده‌ستی پ‌کرد، به‌ج‌ر‌ك که به‌چه‌ندین وه‌رگی‌انی جیاواز تا ئ‌ستاش به‌تیراژی ز‌ر چاپ ده‌کر‌نه‌وه، ئه‌مه‌ش نا‌استه‌وخ‌و هه‌ند‌ك جاریش‌استه‌خ‌کاریکرد‌ته‌سه‌ر ئا‌استه‌ی نویسنی شاعیران (به‌تایبته شاعیرانی گه‌نج) له‌نوسینه‌کانیا‌ندا، به‌ج‌ر‌ك له‌خو‌ندنه‌وه‌ی ز‌ربه‌یا‌ندا به‌ئاشکرا تامو‌ب‌نی دنیا‌نینی ئه‌و دوو شاعیره‌ده‌بینی، ب‌قسه‌ردن ده‌رباره‌ی ئه‌م باب‌ه‌ته‌ش به‌پ‌ویستمان زانی ئه‌م ته‌وه‌ره ئه‌نجام بده‌ین.

ئه‌م ته‌وه‌ره ب‌...؟

شاخه‌وان سدیق

ئه‌گه‌ر ب‌وامان به‌وه‌هه‌ب‌ت که شیعری جوان ده‌ب‌ت وه‌ك میوه‌تام بکر‌ت، ئه‌وا ده‌ب‌ت ب‌واشمان به‌جیا‌کردنه‌وه‌ی (هه‌ست و ئیلهام) هه‌ب‌ت له‌مه‌عریفه‌ی شیعریدا، هه‌روه‌ك چ‌ن مه‌رج نییه‌هه‌موو هه‌ست‌کی جوان شهرب‌ت، ئاواش مه‌رج نییه‌هه‌موو ت‌ک‌ست‌کی شیعری له‌هه‌ناویدا خاوه‌نی هه‌ست‌کی جوانی شاراوه‌ب‌ت، ب‌یه‌به‌ب‌وا‌ی من ئه‌وه‌ی زیندو‌تی به‌هه‌ر ت‌ک‌ست‌کی شیعری که سه‌رچاوه‌که‌ی (له‌ده‌وه‌ب‌د ب‌ت) ده‌به‌خش‌ت. ئ‌ستگ‌ای خودی نوسه‌ره‌که‌یه‌تی، یه‌که‌م له‌گه‌خ‌ی و دووهم له‌گه‌خو‌نهره‌کانی نه‌ك هیچ شت‌ی تر، له‌ماوه‌ی سا‌انی ئ‌ابردوشدا له‌هه‌رمی کوردستان ه‌نگه‌(شیعر)نوسین زیاتر ب‌ت له‌هه‌موو ئه‌و باب‌ه‌تانه‌ی تری ئه‌ده‌ب که نوسراون، به‌تایبته لای نوسه‌رانی تازه‌پ‌گه‌یشتووی گه‌نج، که ئه‌گه‌ر نا‌هه‌قی نه‌ب‌ت ز‌ر‌ك له‌م نوسراوانه‌به‌ئاشکرا هه‌ست به‌ش‌وا‌زو تامی شیعری ئه‌ده‌بیاتی تر تیا‌یا‌ندا ده‌کر‌ت، به‌ج‌ر‌ك که ز‌رجاران هه‌ست به‌ل‌چوون و ئاو‌زان بوون له‌گه‌شیعری ئه‌و نه‌ته‌وانه‌ی تر دا ده‌کر‌ت، به‌تایبته‌یش شیعره‌ئه‌ده‌بی (فارسی) و له‌ناو ئه‌و ئه‌ده‌به‌شدا به‌تایبته‌تر هه‌ردوو شاعیری دیاری فارس (فروخ فر‌خ زادو) و (سوه‌راب سپهری) که ئه‌م شاعیرانه‌نه‌ك ته‌نها سه‌پ‌ك و

شـوازەکانیان نزیکن له (تقلید) و دوباره کردنهوهوه، بهـکو زـرجار
تهـنـها هـهـندـ له وشـی ناوـستهـکانیان گـډـراون، نهـك هـهـر ئەـمهـش،
بهـکو ئەـم سهـرسامیه بهـئـدهـباتی ئەـم دوو شاعیره گەـیشتـ تهـ ئاستـك كه
زـر بهـ زووی بهـشـکی زـر له تـكـستهـکانیان وهـربـگـردـر تهـ سهـر زمانـی
کورـدی و وهـرگـډـانهـکانیشیان بـ چـهـندینـجار چاپ بـکـرـنـهـوه. كه
بهـبـوای من هـگـری بـ ئەـ دوو شاعیرهـش هـکارهـکی دهـگـهـتهـوه بـ
دووخـا.

یهـکهـم/ شیعـری کورـدی له پـشـاپـهـین و له دهـیهـی هـهـشتاـکانـدا بهـزـری
تهـنـها شیعـری شـشـ و پیاـهـدان بووه بهـ نیشتـمان و ئازادیدا وکهـمتر
پهـرژاوـهـته سهـر ئینسان وهـك سهـنتـهـرو ورد بـونهـوه له جوانیه
جوزئیـان، كه بهـبـوای من ئەـم لایـهـنه پانتاییهـی گهـوره له شیعـری
(سوهـراب) پـکـدـنـت و هـکاری پهـیوهـست بوونی زـرـك له گەـنجـانیش بهـم
شاعیرهـوه پهـیوهـندی بهـم خـاـهـوه هـیه.

دووهـم/ حـی یاخـیوون و نزیـك بـونهـوه له مـدـلی جـرـك له نامـبوون
وتهـنـهای و عهـبهـسه یهـكـكه له هـکاره دیارهـکان بـ خوـندنـهـوهـی
شیعـری (فروخ) و سهـرسام بوون پـی، كه ئەـمهـش بهـتایبهـت له شیعـری
خانمانی ئـمهـدا بهـ بوونی هـنگیداوهـتهـوه. ئەـویش بهـ هـکاری نهـبوونی
ئازادی و ئەـو هـهـموو كه بهـتهـزـرهـی كه دنیاـی گەـنجانی ئـمهـی دا پـشیوه،
بـیه یاخـیوون له (نهـریت و خـزان و كـمهـگا) كه یهـكـكن له
تـماکانی شیعـرلای (فروخ) دهـبنه قسهـی گهـرم و دـخـوازی گەـنجان و
نوسهـرانی شیعـری نوـی ئـمهـو هـکارن بـ هـهـوـدان له
دوباره کردنهوهیان.

بهـدـنـیاییهـوه تهـنـها ئەـم هـکارانهـش نین و هـنگهـچهـندان هـکاری تـریش
هـهـبن كه وایا نـکردووه شیعـری (فارسی) بهـوقوـیه کار له شیعـری نوـی
ئـمه بکات، هـهـر لهـم سـنگهـیهـشهـوه بهـمهـبهـستی دروستکردنی دیالـك و
وهـرگرتنی بـچوونی جیاواز دهـربارهـی ئەـم پرسه بهـ پـویستم زانی ئەـم
تهـوهـره بوـروژـنـم و بهـهـیواشم هـیچ كهس و شیعـرنـوسـکی ئەـزیز زویرنهـبـت
و خوـنهـوهـی جیاوازی بـنهـكرـت، چونكه نهـمهـبهـستـمان ناو ئەـزمونـی
كهسـهـو نهـلـدانـهـله كهس تهـنـها ئامانج له تهـوهـره كه گـفتـوگـهـی
دهـربارهـی ناوهـری ئەـم بابـهـته بهـهـیوام له ئایندهـدا ئەـم پرسه قسهـو
گـفتـوگـهـی زیاتر بهـدوای خـیدا بهـنـت.

ئەم کاریگەریانە ھەم لایەنی ئەرێنی ھەبوو و ھەم نەرێنی، بەبام
لە ھەموو حاڵەتێکدا کاریگەرییە ئەرینیەکانی زیاتر بوون.
کاریگەریی ئەدەبیاتی میللەتانی دونیا و کارلێکی کەلتووڕەکان ھەر
لە کۆنەوە ئاستییەکی حاشاھەنەگر بوو و ھیچ کەلتووڕێک نییە لە
مژووێ مرۆفایەتیدا خاڵێ بێت لە کاریگەریی کەلتووڕەکانی تر، ئیتر
چ زۆر یان کەم. ھەر لەم ئوانگەییەشەوە، ئەدەبیاتی فارسی یەکێکە
لەو ئەدەبیاتانەی کە لە ئۆزگارێکی زوووەو کاریگەریی لەسەر
کەلتووڕی میللەتەکانی تری جیھان ھەبوو و ئەمەش دیاردەیەکی تەواو
سروشتییە. ھەر بۆ نموونە گەر چاوەک بە ئەدەبیاتی عەرەبی و تورکی
و ھیندی و تەنانەت ئەوروپی و ئەمەریکیشدا بخشێنین، ھەنگدانەوی
دونیا بینی گەلێ لە شاعیرانی وەک مەولانا و خەيام و حافظ و
سەعدی و فەریدەدین عەتتار و نیرامی و ھتد... دەبینین. ھەبەت
ئەم کارلێک و کاریگەرییە تا ئێستاش ئاسەواری بەردەوامە و ئەمەش
گەر دەلالەت لە شتێک بکات، ئەوا دەلالەت لە زیندووویی و ھەسەنایەتی
ئەدەب و بەتایبەتیش شیعری فارسی دەکات.
سەبارەت بە کاریگەرییەکانی شیعری فارسی لەسەر شیعری کوردی و
بەتایبەتیش لەدوای ئاپەییەو، ئەوا دەبێ بەر لە ھەموو شتێک ئەو
بۆلەین کە ئەم کاریگەرییە ھەم لایەنی ئەرێنی ھەبوو و ھەم نەرێنی،
بەبام لە ھەموو حاڵەتێکدا کاریگەرییە ئەرینیەکانی زیاتر بوون.
بۆگومان ھەموو دەزانین کە پێش ئاپەیین بوارێکی ئێوتێ نەبوو بۆ
وەرگێڕانی ئەدەبیاتی فارسی و ئەو کارانەی لە فارسییەو کراون بە

کوردی ز ر کم بوون، ه کشی ب ئوه ده گه ایه وه که ده سه اتی
 فرمان ه وای ژمی ئو ژگار، هر بایه خدان ک به ئه ده بی
 فارسیان به بایه خدان به که لتووری دوژمن ده زانی. به ام له دوا
 اپه ینه وه بوار کی باش ه خسا ب بایه خدان به که لتووری بیانی و
 به تایبه تیش فارسی، چونکه هم نزیکترین بیانی بوون به ئمه و هم
 زمانی فارسی و زمانی کوردی به هچه هک ده چنه وه سر یهک خ زانی
 زمانه وانی، به یه نزیکایه تییه کی ز له ن وانیاندا هیه و ئه مه ش
 پتر هانی ئه دیبان ده دات ب وهرگ ان له فارسیه وه، گهرچی له سر کی
 تریشه وه، به ه ی کمه ک وهرگ و وهرگ رانی خراپه وه، بووه ته
 مایه ی و رانی له کت بخانه ی کوردیدا. به هرحا، وهرگ انی شیعی
 فارسی له دوا رایه ینه وه ب سر زمانی کوردی و به تایبه تیش
 شیعه کانی فرووگی فه وخزاد و سهراب سپهری، کاریگه رییه کی به رچاوی
 له سر شاعیره لوه کان هه بووه و له ز ربه ی شیعه کانیا ندا فهزا و
 زمان و وانی نی ئه وان ده بینینه وه. من ب خ م ه کاری ئه م
 کاریگه رییه و شوه ی هنگدانه وه که به مج ره ده بینم: پ شتر و له
 هه شتاکان و سه ره تای نه وه ده کاند، گوتاری شیعی کوردی خ ی له
 به ره نگاری و حماسی ش شگ ان و نیشتمان و یاخیوونی ده سته جه معی
 و مه سه له یه کدا ده بینیه وه، که هر شاعیره و به شوه یه ک گوزارشتی
 له ده کرد. به ام له دوا هاتنه ناوه وهی ئو شیعرانه ی سهراب و
 فرووغ (که من خ م به ش کی ز ریانم له وهرگ ان اون)، ج ر ک له
 گه انه وه ب خود و ب یاخیوونی فهدی و امان و سروشت به ام به
 دید کی تره وه، لای ئو شاعیرانه سه رییه دا. چیتر ش ش و
 موقاوه مهت و شیعی ب نه ئو سحر و ئه فسوونه ی نه ما و له بری ئه وه
 گه ان ک ده سته ی پ کرد به دوا زمانی کی شیعی وادا که گوزارشت له
 و رانبوونه کانی دوا ش ش و نائوم دی و له بارچوونی خه ونه کان و
 نام بوونی نه وهی دوا شه ی ناوخ و ت کشکانه کان بکات.
 سه بارهت به کاریگه رییه کانی فرووغ، من پ م وایه زیاتر له شیعی
 خانمه شاعیره کانی دوا رایه یندا ده بینینه وه و ئه م کاریگه رییه ش
 خ ی له یاخیوون دژ به په تریارکیهت و ده رب ینی حز وخ زگه و
 غمی ژنانه و ج ر ک له پ ک ش له زماندا ده بینن. سه بارهت به
 سهرابیش، ده رچوون له ئایدی ل جیا و گه انه وه ب ساته پاکیزه کان
 و ب عا ته حیه کان. له استیدا قسه کردن له سر ئو کاریگه رییان
 خ ی له خیدا پویه تی به باس و ل ک ینه وهی در ژ و سه ربه خ یه و
 ئه وهی وتمان به ته نها ئامازه یه ک و هیچی تر.

پښتانه شاعران ته له کولتووری نړانیدا پښتانه کی بهرزه و نه مه ش
ده بووه هاندر که گنجانی نوسر و شاعیری نه مدیو، خهون به ووه
ببینن وهک نه وانیان لښت

ده یه هه شاکان ده یه سهره تاکانی جو یه کورد بوو له شاره وه
و تانی دراوس، به تایبه تی پ نړان. نه ویهک له نه جامی هه تن
له شه وه، که و تنه داوی شیعری فارسیه وه، که داو کی خش و به سوود
بوو. نه ویه سیاسه تیان نه ده کرد و له پښتانه کی خودانه نه ده بی
کلاسیک و هاوچه رخ فارسیه وه، جیهان کی نو تیان د زیه وه. هه بهت
پشتیش که سان کی وهک مام ستا عه بدوو تاهیر بهر زنجی له سلمانی
و مام ستا گوشاد حه مه سعید له هه ول بهر هه بوون، که جاروبار
نه ده بیاتی فارسیان ده کرده کوردی، به مام به بهر ده وامی جه نگی
نوان عراق و نړان، نه ویهک ناواری نړان بوون و نه وانه ش
که و تنه ژبه کاریگری شاعیرانی جبه جری فارسی نوو سه وه. له ناو
نه و شاعیرانه دا، نیما، شاملو، فروغزاد، سپهری و گهل کیتیر.
له گه سهره تانی شش گیلانی نړانیشدا که نه جامه کی که و ته
باو هشی کماریی ئیسلامیه وه، بزوو تنه وه یه کی چاپه نی له نارادابوو،
که بهر ده وام بهر هه می نه شاعیرانه ی چاپ و پناو ده کرده وه. له وهش
زیاتر، بزوو تنه وه یه کی افه و خوندنه وهی هه خه گرانه، له سر دهستی
دکتر محمد رچا شفعی کدکنی، د. هزا براهنی و محمدی حقوقی و
محمد علی سپانلو و چندانیتیر له نارادابوو، که جهختیان له سر
پلنکردنی شاعیران و بابه تی شیعریان ده کرده وه. نه مه جگه له
گرنگی و کاریگری گفاره کانی وهک نادینه و کلک و چندانیتیر، که
بهر ده وام هواجیان به شاعر داده یه وه. نه و کوردانه ی چوونه نړان،
له هه مان کاتدا خیان له بهر ده م چندان که نا دا بینینه وه که
هه موویان ده یان برده وه سر شاعر و نه ده بیات. نه مه جگه له و

جمووجوو و چالاکیانهش که شنبیرانی کوردی شاره‌کانی خ‌رهه‌اتی کوردستان نه‌نجامیان دهدان و ئەمەش دە‌بوو هاندر ب‌ ئەوهی نووسەرانی کوردی ئەمدیو، زوو خ‌یان ف‌ری زمانی فارسی ب‌کن و ل‌ی سوودمەند بن..

شیعری فارسی لە دوای (نیما ی‌شېخ)هوه، بە ت‌په‌ین بە شاملوو، ئەخەوان سالس و فروغزاد و س‌پ‌ه‌ری و ئەوانیتر، چ وهك بابەت و چ وهك ف‌رم ب‌ کورده‌کان تازه‌بوو. هه‌بەت پ‌ش‌ئەوهی کوردی باشوور بە ده‌قی شیعری فارسی ئاشنا ب‌ت، ئاشنای گ‌رانی و م‌زیک‌ی فارسی بوو. ز‌ر پ‌ش‌ئەوهی شیعری فارسی وه‌رب‌گ‌در‌ت، داریووش و س‌ه‌تار و گوو‌گوش، حمیرا، هایدە، مەههستی و ئیره‌ج و هه‌ند‌ک‌یتر، چوارچ‌وهی زه‌وق‌ی باشووریان به‌لای موزیک و شیعری فارسیدا ک‌ش‌کردبوو، به‌تایبه‌تیش که به‌ش‌کی شیعری ئەم ده‌نگ‌ب‌ژانەیان ده‌گوتەوه. ئەوه‌ش په‌نجه‌ره‌یه‌کی نو‌ بوو ب‌ ئەوهی ل‌وهی ب‌وانیته ئەودیو زیندانه گ‌وره‌که‌ی به‌عس لە شیعری هاوچه‌رخ‌ی فارسیدا، شتگ‌ه‌ل‌کی جوان هه‌بوو که سه‌رنجیان ‌اده‌ک‌شا. یه‌که‌م هه‌ر یه‌که‌ له شاعیرانی به‌ناو، خاوه‌نی ستایل و ش‌وازی شیعری خ‌یان بوون. سیما و سه‌رووکه‌لله‌ی شاعیره‌ فارسه‌کانیش سه‌رنج‌اک‌ش‌بوو، خودی پ‌گ‌ه‌ی شاع‌ر‌تی له کولتووری ئ‌رانیدا پ‌گ‌ه‌یه‌کی به‌رزە و ئەمەش دە‌بوو هاندر که گ‌ه‌نجانی نو‌سه‌ر و شاعیری ئەمدیو، خه‌ون به‌وه‌وه‌ بینن وهك ئەوانیان ل‌ب‌ت. ئەمەش شت‌کی ئاساییه. زمانی شیعری شاعیره‌ هاوچه‌رخ‌ه‌کانی ئ‌ران، جگ‌ه‌ له ئەحمەدی شاملوو، جگ‌ه‌ له یه‌دو‌ای و ئ‌یایی و که‌م‌ک‌یش نیما خ‌ی، زمان‌کی ئاسان و شیاوی ئاسان ت‌گ‌ه‌یشتنه. فه‌روو‌غزاد، س‌پ‌ه‌ری زمان‌کی خ‌ش‌یان هه‌یه، ساده‌ له ده‌رب‌ین و ده‌و‌مه‌ند له میتاف‌ر و و‌نه‌دا. ئەمه جگ‌ه‌ له‌وه‌ی بابەتی شیعری فه‌روو‌غ ب‌ ئ‌مه‌ جیهان‌کی نو‌ی ز‌ر تازه‌ بوو. له فه‌روو‌غه‌وه‌ ت‌گ‌ه‌یشتین که ده‌نگ‌ی ژن له شیعردا هه‌مان شیع‌ر‌نیه‌ که پ‌یاو ب‌ ژنی ده‌نووس‌ت. له‌و‌دا ژن‌ك له خ‌ی ده‌دو‌ وه‌ک‌ئەوه‌ی که هه‌یه. ئ‌یراده‌یه‌ك ب‌ به‌رده‌وامی و هه‌ست‌ك له شکستدا به‌رجه‌سته ده‌کات. هه‌ند‌ پ‌ت‌ان‌ش‌، یان توانایی له تاکه‌که‌سدا به‌خ‌ی ئاشنا ده‌کاته‌وه، که ویستی نو‌ و جیهان‌بینی نو‌ی ب‌ ده‌ه‌ننه‌ پ‌ش‌. ئەمەش ئەو شته‌یه‌ که ‌ه‌خنه‌ی ئەده‌بیی پ‌یده‌ب‌ت؛ چوونه جیهان‌کی دیکه‌وه. ئەمەش ئەو شته‌یه‌ که خو‌نه‌ر و شاعیران به‌دوایدا ده‌گ‌ن‌ن. به‌هه‌مان ش‌وه‌ سوهراب نو‌ بوو، چ له زماندا و چ له و‌نه‌سازیی و چ له جیهان‌بینیدا. سوهراب و‌نه‌یه‌کی ئ‌ستا‌تیک‌انه‌ی عیرفان و گ‌ه‌ردوونگ‌ه‌رای‌ی له شیعردا به‌رجه‌سته ده‌کات، که پ‌تر ئ‌نسانیه‌ تا ئ‌رانی و فارسیانه. خو‌ندنه‌وه‌ی شیعری سوهراب ‌ه‌ژوو‌ك له ناخی مر‌ف‌دا ده‌گ‌ه‌ش‌ن‌ته‌وه‌ که هه‌میشه‌ هه‌یه. ستایل‌ك له ژیان و بیرکردنه‌وه‌ له ده‌ره‌وه‌ی توندوتیژی و ‌ق‌. به‌شیع‌ریکردنی

تو ککی هه نار و جلشتنی هه عنا و خشاردنه وهی خودا لهو دیو دره خته کانه وه. ساده یی و شه فافیه ت به شکی گرنگی شیعی سپهریه، ئه مهش له واقع کدا که ئا زیی و تاریکی با دهسته، گرنگی خای بی حی مر ق هیه. ئه شاعیرانه پردک بوون شاعیره کورده کانیان په انده وه بی ئه دیو بیرکردنه وه تهقلیدیه کان له شاعر و زمان. ئاسی خه یا و چینی زمانی شیعی ئه مه یان گئی. سه ژه ی ئه زموونکه ره له واقعی کوردیدا چتر نهیده توانی به زمانی باوی شیعی کوردی، خای دهر ببت، به یه ئه ستایله له شیعی فارسی وهک فهریاد سه ک هه ند که سی له دووباره کردنه وه زگار کرد، هه ند کیانی وهک لاساییکه ره وه و چه ند کیشی وهک اگو زه ره وه یه کی ناشی به ئه مه ناساند. به ام به ش وه یه کی گشتی، تانینی من بی ئه م کاریگه ربوونه به شیعی فارسی، خراپ نه. کاریگه ری به ش که له سرووشتی شیعر نووسی و شاعیرانه بیرکردنه وه. شیعه گه وره کان شیعر گه لکن نمونه به رزه کانی شیعرمان بیرده خه نه وه. له گه ئه وه شدا نمونه ی ئه م دکهر له کاریگه ری و لاساییکردنه وه مان ز ره. ککه مه گای کوردیش ککه مه گایه کی بی کاراکتهر و تایه تمه ندیه، به یه شو نکه وته یی، لاساییکردنه وه، خ به ئه ویتزرانین، م ده بازی و فیزل دان شت کی ئاساییه تیایدا. مر ق که بی خای کاراکتهر و شوناسی تایه تی خای نه بوو، شوناسی ئه وانیتتر ده کاته به ری خای بی ئه وه ی سوودمه ند بت لهو پرستیژ و پیا هه دانیه له ناو ککه مه گایان دهسته و تا قم کدا به نسیمی ده بت و له گه یه وه پکه یه ک بی خای به ده سته ه ند بت. ئه مه بی شاعیرانیش هه ر استه.

مه ریوان هه به جیه یی

کاتک گته کاریگه ره حافز وه رگرت و برخیس له خه یام، بی کورد له ئه ده بی فارسی که له په نایداو له وی کولتوورییه وه ز ر نزیك ترو کاریگه ره تره سودی له وه ر نه گررت.

پش هه مووشتک ده بت ئه وه بی م ز ر سرووشتی یه شاعیران شیعی و اتانی تر بخو ننه وه و بکه ونه ژر کاریگه رییا نه وه ئه مه نیشانه ی زیره کی وردی شاعیرانی کورده و هیچ شاعیریا نوسه ر کی سه رکه وتونییه بتوان له جوغزی داخرانی خیدا بم ننه وه و سه رکه وتوبیت. به تایه ت شیعر فارسی که له دنیا دا ناسراوه و کاریگه ری گه وره ی خای داناوه به هی ئاستی با و لایه نی هونه ری به گشتی و به تایه ت دنیا بینی قو و ئینسانی یانه وه، پکه مه وه نهک هه ر نه وه ی نه وه ده کان بگره نه وه ی دوای دو هزارو ژماره یه ک لهو گه نجانیه ئه ستا ده نوسن جگه له فروغ و سوهراب کاریگه ری شه مس له نگرودی و گه روس عه بدول مه لکیان و ره سول

یـنان و شاعیرانی نهوهی نوو ئـرانیان لهسهره. ئهمهش یارمهتیدهـرێکی باشه بـ گهش و کارفـێـدانی فهزای شیعری ئـمهو دروستبونی جیاوازی گـرانکاری و به دـنیاییهوه له ئاینده دا زیاترو جـراو جـتر جیوازتر رهنگدانهوهی ئهم کاریگهـریـانه دهـبینـین، دهـبـت ئهـوهـش بـمـ له ههـموو کهـسهـکان نیـیه و ئهـوه شی کهـهیه به یهـک ئاست و وهـک یهـک نیـیه و ئاسته کان جیاوازه، کاتـێـک ته کاریگهـر له حافز وهـرگـرت و بـرخـیس له خهـیام بـ کورد له ئهـدهـبی فارسی لهـپهـنایداو له وی کولتووورییهوه زـر نـزیک تـرو کاریگهـر تره سودی لـوهـر نهـگـرت.

ساـج سووزه نی

چی گوتهی سوهراب و زمانی گهتی فروغ ئـسته بهـشـێـکی حاشاههـنـهـگری ئهـدهـبی کوردین به تایبته له رـژهـهـاتی کوردستان دواي دهـنگه مهـزنهـکانی شـعـری کوردی له باشوور ههست به بـشاییهـک بـ بهـرهـو پـشـچوون و گهـشه نوـگهـری دهـکـرا، هـهـر بـیه ئاساییه ئهـگهـر پهل بـکـشی بـ زمانـێـکی دیکه و ههـو بـدهـی رهـوته نوـیـهـکانی ئهـو زمانانه بقـزیتـهـوه، فارسی و عهـرهـبی و تورکی نیزیک ترین و زـرترین ئا و گـیـان له گهـ زمانی کوردی ههیه، ئاساییه که سهـرهـتا گهـنـجان بهـرهـو لای خـیان بـکـشن به هـی تـکـهـاوی زمانی فارسی و کوردی، شـعـری فارسی زـرترین بهـردهـنگی به رـژهـی زمانهـکانی دیکه له ناو کوردا ههیه و یهـکهـم ئهـگهـری کاریگهـرییه لهـسهـر شـعـری کوردی دواي راپهـین زمانی عهـرهـبی لای گهـنـجان ئیتر بـهـوی نهـما کهـوایه ئاساییه ئهـگهـر لهـم پـهـندییه دا دهـقی شاعیرانـێـک زـدهـتر تهـشهـنهـدهـکا که

زمانه ساکارتریان، به ژه‌ی شاعیرانی دیکه، هه‌یه و خ‌راتر د‌ته‌فام کرن... له ش‌عری فارسیدا ده‌قی سوهراب و فروغ زیده‌تر که‌ک له زمانی ر‌ژانه وهر ده‌گرن و لهو شاعیرانه‌ن که ز‌رتترین کاریان له‌سهر ش‌عری "گفت" کردوه/گفتار/ و ههر ب‌یه له خو‌ندنه‌وه و وهرگ‌ان دا خ‌ش‌فام و خ‌ش‌ده‌ست ترن... تایبه‌تمه‌ندی وهرگ‌رانیش به تایبه‌ت ب‌ش‌عیر هه‌ب‌ژاردنی ده‌قی ئه‌و شاعیرانه‌یه که زمان‌کی ئال‌ز و پ‌کارکردیی زمانیان نیه... ب‌یه که‌س نا‌چ‌ش‌عری به‌راهه‌نی یان با‌با‌چاهی و فه‌لاح وهرگ‌ان ب‌زمانی کوردی... که وایه با‌شترین ده‌ق ب‌زووت‌گه‌یشتن و خ‌را وهرگ‌ران ده‌قی که‌سان‌کی وه‌ک سوهراب و فروغ و سه‌ی عه‌لی سا‌حی و شه‌مس له‌نگروودی یه که به زمانی ئاسایی روژانه ده‌ووسن. شاعیرانی گه‌نج لهو دیو ز‌ده‌تر له ژ‌ر کاریگه‌ری "چی‌گوتن"ی ش‌رک‌یی و په‌ش‌ووی و هه‌مه‌تی... دان تا "چ‌ن‌گوتنی مه‌سیفی و سه‌ا‌ج و ... به گشتی فورمالیسته‌کانی هه‌ول‌ر... ههر ب‌یه د‌نه‌ژ‌ر کاریگه‌ری ئه‌و شاعیرای که له ش‌ع‌ر دا "چی‌گوتن"یان لا گرینگه و ژ‌نانه‌یی گوتنی فروغ و عرفانی گوتنی سوهراب سپ‌ه‌ریش دیاره نموونه‌یه‌کی باشه ب‌وهی وه دووی ئه‌وان که‌ون و سا‌کار ب‌ژی ئه‌وان له به‌رانبه‌ر چ‌ن ب‌ژی "ناو زمانی" شاعیرانی دیکه‌ی فارس دا هه‌ب‌ژیرن. له‌ک‌تایی دا ئه‌مه‌و وه‌ک ره‌خنه‌یه‌ک، ئه‌مه ئاراسته‌بکه‌م که ؛ ش‌عری سه‌رده‌م به‌دوای چی‌گوتن هوه نا‌وا و به‌دوای هاتنه‌ ئارای خو‌ندنه‌وه نو‌کانی سه‌رده‌م زمان ناسی... نیشانه ناسی... دیارده‌ناسی و ه‌رم‌ن‌تیک‌ی نو... فورمالیسم و پ‌که‌ها‌ته‌خواری و دواتر پ‌که‌ها‌ته هه‌وه‌ش‌نی و پاش مود‌رن‌خواری... ز‌ده‌تر به لای "کارکرد و گه‌مه‌ی زمانی... ئایرونی... پار‌دی... چه‌ند ده‌نگی بوون و تیکه‌وتن له گه‌ دیک‌تات‌ریه‌تی زمان دا ده‌وا... تا چی‌گوتنی سوهراب و زمانی گشتی فروغ. نو‌تر‌خواری ئ‌سته به‌ش‌کی حاشاهه‌نه‌گری ئه‌ده‌بی کوردی به تایبه‌ت له ر‌ژه‌باتی کوردستانه و به ئاشکرا ره‌وت‌کی رووله‌ گه‌شه‌یه به پ‌ی ئه‌و فورم و ت‌کن‌یکانه‌ی له سه‌ره‌وه ئاماژه‌ی پ‌کرا. و ده‌یان ک‌ت‌ب و وتار و وتوێژ و چه‌ندین سمیناری باشی به‌ر‌وه‌ بردوه و ج‌ی خ‌یه‌تی شاعیرانی گه‌نجی با‌شووریش له‌و ره‌وته‌وه له ئه‌ده‌بی کوردی ب‌وانن نه‌وه‌ک زمانی عیرفانیی په‌نجا سا له‌مه‌وبه‌ری سوهراب و چی‌گوتنی ژ‌نانه‌یی فرووغ. چیمان پ‌خ‌شه له‌سهر عیرفان و ژ‌نانه‌یی ده‌توانین به وتاریش ئاراسته‌ی بکه‌ین... به‌لام زمانی ش‌ع‌ر زمانی فورم و تکنیک و ئانارشیزمی نو‌خوازان‌یه نه لاسایی کردنه‌وه.

ژاوان‌شا‌ی

له ئاستادا ده یان نوسەر و شاعیرمان هەن بە نەفەسی سڤه‌ری و
فەروخزاد و شامله‌وه ده نووسن و بەشوه‌یه‌ك كه وتونه ته ژر كارىگه‌ری
و دنیا بینى و ئەوانه‌وه كه من له پنته‌كدا خه‌يان نابینم
به‌وه‌ئامى ئەو پرسیاره ده‌مه‌وت به‌وته‌ك‌ن و به‌ناوبانگه‌كه‌ی بارت
ده‌ست په‌كه‌م كه ده‌فه‌روته‌: “هیچ ده‌قه‌ك بوونی نییه له ده‌ره‌وه‌ی
كارىگه‌ریه‌كان”، په‌موابته‌ ئەو تا ئەندازه‌یه‌ك راسته‌، وه‌له‌
جیاوازییه‌كى ریشه‌ی هه‌یه له‌نه‌وان كارىگه‌ری و به‌سه‌به‌ربوو یاخود
پاشكه‌بوونی كه‌سانى تردا، واته‌ له‌ناو ئەده‌بدا بمانه‌وته‌ و
نه‌مانه‌وته‌ به‌ ئاگایى به‌ت یاخود ئاگایى خه‌مان سه‌رسام بوونمان
به‌و نوسه‌رانه‌ی كه‌ لای ئه‌مه‌ په‌شه‌نگ و ده‌یانخوئینه‌وه و به‌شوئ
نو‌ترین به‌ره‌مه‌كانیا‌ندا ده‌گه‌یه‌ن كارىگه‌ری خه‌ی له‌سه‌ر فكر و
به‌چوون و هه‌روه‌ها به‌ره‌كانیشه‌مانه‌وه ج‌ده‌ته‌ته‌، وه‌لى نوسه‌رى هه‌شیار
ئه‌و كه‌سه‌یه‌ كه‌ به‌ر له‌ هه‌ركه‌س خو‌نه‌ر و ره‌خنه‌گرى به‌ره‌مه‌كانى خه‌ی
به‌ت و به‌چاویلكه‌ی ره‌خنه‌گر كه‌وه‌ نوسینه‌كانى خه‌ی بخوئنه‌وه‌وه‌و شر‌قه‌
بكات، ئەوكات له‌هه‌ر شوئنه‌ك هه‌ستى كرد ئەو كارىگه‌ریه‌ نزیكه‌ به‌ره‌و
به‌پاشكه‌چوون و یاخود كه‌پى بو‌نى نوسه‌رانی تر به‌چته‌ دروست به‌
ته‌كه‌سته‌كه‌یدا ده‌چته‌وه‌ و له‌وانه‌شه‌ هه‌ر بیه‌ته‌وه‌ و ئاخود
شه‌وه‌نه‌واری ئەو كارىگه‌ریه‌ به‌ته‌وه‌وه‌ به‌ره‌مه‌كه‌ له‌خه‌یا و هه‌ر و
ماریفه‌ی خه‌ی به‌ره‌م به‌ته‌ته‌، له‌دوای راپه‌ینه‌وه‌ و دروستتر به‌ته‌م
به‌ر له‌ راپه‌ینه‌یش ئەده‌بى كوردی كارىگه‌ری ئەده‌بیاتى به‌گانه‌ی
به‌سه‌ره‌وه‌ بووه‌ و دوور له‌ ناوه‌نه‌نان ئەدیگه‌له‌كه‌ی به‌ناوو ده‌نگمان هەن

که له هه نډک شو نډا کپی په یستی شاعیر و نوسه رکی عه ره ب یان
فارسیان کردووه به تورکیشه وه، به ام نه وهی که هستی پده کرک
له ده بیاتی کوردی پاش رایه ین به تایبته نه وه ده کاندای ته وژمک له
نوسین به ناوی شیعر و چیرکه وه به ره هم ه نراون و ه نډکیشیان
فاکته ر بوون له به ناوبانگ بوونی نوسه ره که یدا که کاریگه ریه کی
به رچاوی نه ده بیاتی فارسی به سه ریه وه ده بینرک، خای هره ترسناک
نه وه یه که نه و ته وژمه پهری سه ندووه و له ئستادا ده یان نوسه ر و
شاعیرمان هه ن به نه فه سی سپهری و فره خزاد و شامل وه ده نووسن و
به شوه یه که وتونه ته ژر کاریگه ریی و دنیا بینی و گوزارشتی
نه وانه وه که من له پنتکدا خیان نابینم، وه ل کار داه نه رانه ی
نوسه ر نه وه یه که به رووتی خای و هزر و خه یای و ئستاتیکای خیمان
بخاته به رده م، وابکات له چاویلکه ی نه وه وه روداو و به سه ره ات و
چرکه ساته شیعریه کان بل منی خو نه ر بگوازر ته وه، نه مه زده تر
له شیعر دا ده بینرا وه لی ئستا نه م حا ته له چیرکیشدا بوونی
هه یه و چیرکک پده م هه ر به پهره گراف به راورد ده که ین که سادقی
هیدایه تی په یست کردووه و له چیرکک کی خیدا و له زاری
کاراکته رکییه وه و له ژر ناوی خای ب ناوی کرد ته وه، نه مه بل خای
ده چته خانه ی شتکی تره وه به ده ر له کاریگه ریی که پی ده وترک
(دزی نه ده بی)